FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 34041
Nom: Arqueologia de la península Ibèrica
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Periode
1005 - Grau en Història	Facultat de Geografia i Història	4	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1005 - Grau en Història	Arqueología de la Península Ibérica	OPTATIVA

COORDINACIÓ

JIMENEZ SALVADOR JOSE LUIS

GOMEZ BELLARD CARLOS

RESUM

Aproximació al coneixement de les principals civilitzacions de l'Antiguitat en l'àmbit de la Península Ibèrica a través de les restes arqueològiques. S'incideix especialment en la Protohistòria.

grave;ria.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1005 - Grau en Història

Capacitat d'identificar i utilitzar apropiadament fonts d'informació per a la investigació històrica

Capacitat d'organització i planificació

Capacitat de comunicar-se i argumentar en forma oral i escrita en la pròpia llengua, d'acord amb la terminologia i les tècniques usades en la professió

Capacitat de llegir, analitzar i interpretar el registre arqueològic

Compromís amb el principi d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones

Coneixement i habilitat per a usar mètodes i tècniques d'altres ciències socials i humanes

Consciència crítica de la relació entre els esdeveniments i processos actuals i el passat

Habilitats interpersonals

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. INTRODUCCIÓ

1.- El marc cronològic. El marc geogràfic.- Eixos de comunicació: rutes terrestres i marítimes actives en l'1er mil·lenni a. de C.
2.- L'aparició de les societats complexes.- Articulació territorial i elements d'ostentació al final del primer mil·lenni (*Túmulos funeraris i serveis de taula metálicos).

2. COLONITZACIONES HISTÒRIQUES

3.- Els fenicis en l'Extrem Occident.- Establiments colonials i àrea de in-fluencia fenícia.- El fenomen orientalizante (segles VIII-VI a. C.).- Tartessos i el seu evidencia material.

4.- Els grecs a l¿Extrem Occident.- Establiments colonials.- Àrees afectades per la colonització grega.- Irradiació comercial.

3. ÍBEROS I CELTÍBEROS

5.- Cultura Ibèrica: oppida, necròpoli i santuaris.- Castros, necròpoli vettonas i Cel-tiberia.

4. ROMA A HISPÀNIA

6. Roma i la Península Ibèrica. El primer contacte amb els pobles peninsulars (segles II-I a.C.).- Un nou

model territorial- L¿escenari urbà en els segles II i I a.C.- La xarxa viària.- Activitats productives i comerç.- Vi, oli i salaons.- La mineria.

7. El fenomen urbà en època imperial romana.- Les capitals de província.- Les capitals de conventus.- Colònies i municipis.- Els suburbia.- El món funerari.- Necròpolis i monuments funeraris.

8. La cultura de l'aigua.- La gestió de l'aigua en època republicana.- L'època imperial. Sistemes de caPptació i d'emmagazement.- Els aqüeductes.- lLa distribució urbana

9. Les províncies hispanes en els segles III al VII. Continuitat i transformació. El fenomen urbá. Els assentaments rurals

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Pràctiques a l'aula	15,00
Altres activitats	15,00
Total hores	**60,00**

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	90,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	**90,00**

METODOLOGIA DOCENT

A) Assistència a classe:

1) Classes teòriques (30 hores): a l'aula, els professors exposaran als alumnes aspectes essencials de la matèria, tractaran de sistematitzar els continguts i facilitaran bibliografia per a la preparació de l'examen. És fonamental que l'estudiant realitze, de forma prèvia a l'exposició del professor i per a cada tema, una lectura del/s manual/s o d'aquells textos que prèviament se li indicaran.

2) Classes pràctiques (15 hores): la realització d'exercicis pràctics es desenvoluparà en les classes presencials. Consistirà en el comentari d'imatges projectades mitjançant presentacions de Power point de fotografies, mapes, croquis, textos i material arqueològic amb la finalitat de capacitar el alumne per a la lectura, anàlisi i comprensió dels textos i treballs publicats que es faciliten en la bibliografia.

3) Assistència a seminaris o activitats complementàries (15 hores): els alumnes participaran en les activitats complementàries programades pels professors de l'assignatura i/o per la Facultat (visites, excursions o cicles de conferències). Perquè siga valorada l'activitat se'n podrà exigir una memòria; en aquest cas, les característiques de la memòria es comunicaran als alumnes amb anterioritat a la realització de l'activitat.

B) Tutories:

Els/les alumnes podran assistir a les hores d'atenció que el professorat tinga establertes amb la finalitat de realitzar consultes sobre qualsevol aspecte relacionat amb l'assignatura. Els horaris de les tutories s' indicaran a l'Aula Virtual i al Tauler d'Informació del Departament de Prehistòria i Arqueologia.

te; del Departament de Prehistòria i Arqueologia.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura consistirà en:

Proves escrites: 80% de la nota final, sempre i quan se superen els 4 punts sobre 10.

Treballs Pràctics i Activitats Complementàries: 20% de la nota. En el seu cas, els estudiants entregaran els treballs i materials requerits en las dates previstes.

Les **Activitats Complementàries** podran ser programades por la Facultat o específiques del grup. Al principi del curs s'informarà del tipus d'activitats mitjançant l'Aula Virtual.

La **nota final** serà el resultat del còmput proporcional dels ítems anteriors, però per aprovar l'assignatura, en la prova escrita haurà d'obtenir-se una nota mínima de 4 punts sobre 10.

En la **segona convocatòria**, els alumnes hauran de repetir aquells treballs que no hagen obtingut la qualificació d'aprovat en la primera convocatòria. La nota final serà el resultat del còmput proporcional de les obtingudes en els diferents treballs.

S'exigirà correcció gramatical en totes les proves escrites, tant en l'examen com en les memòries de les activitats complementàries. De la mateixa manera, es valoraran la capacitat de síntesi, la precisió conceptual i la claredat expositiva.

Els problemes d'ortografia, sintaxi i/o expressió escrita puntuaran negativament en la qualificació de totes les proves escrites i la seua acumulació pot comportar el suspens de l'assignatura.

ió pot comportar el suspens de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA

- AAVV (2009): De Iberia a Hispania, Ariel Prehistoria, Barcelona.
- Rodríguez, O. (2011): Hispania Arqueológica. Panorama de la cultura material de las provincias hispanorromanas. Serie: Historia y Geografía, núm. 187. Universidad de Sevilla. Secretariado de Publicaciones. Sevilla
- G. Cruz Andreotti (2002): Iberia e iberos en las fuentes histórico-geográficas griegas: una propuesta de análisis, Colonizadores e indígenas en la Península Ibérica, Mainake 24, Málaga, 153-180
- R. Osborne, B. Cunliffe, eds. (2005): Mediterranean Urbanization 800-600 B. C., Proceedings of the British Academy 126, Oxford.
- S. Celestino, J. Jiménez, eds. (2005): El periodo orientalizante, Anejos del Archivo Español de Arqueología XXXV, I, Madrid
- Mª E. Aubet (1994): Tiro y las colonias fenicias de occidente, Crítica, Barcelona, capítulo 7.
- AA.VV. (2008): Contactes. Indígenes i Fenicis a la Mediterrània occidental entre els segles VIIIè i VIè a.n.e., Alcanar.
- AA.VV. (2008): En la orilla africana del Círculo Estrecho. Historiografía y proyectos actuales, Cádiz
- J. Vives-Ferrándiz (2007): Negociando encuentros, Barcelona.
- A. Delgado (2005): Multiculturalidad y género en las colonias fenicias de la Andalucía Mediterránea: un análisis contextual de las cerámicas a mano del Cerro del Villar (Málaga), Barcelona.
- A. M. Aquile Mbembe, entrevistado por O. Mongin, N. Lempereur y J.-L. Sclegel. ¿Qué es el pensamiento postcolonial?, Pasajes 2008, 50-63.
- M. Gras (1999): El Mediterráneo arcaico, Madrid.
- H. Hurst, S. Owen, (2005): Ancient Colonizations. Analogy, Similarity and Difference, Londres.

- AA.VV. (2000): Los griegos en España. Tras las huellas de Herakles, Ministerio de Cultura, Madrid.
- X. Nieto, M. Santos, F. Tarongí (2006): El pecio de la Cala de St. Vicenç (Pollença, Mallorca), Gerona.
- H. Parkins, Chr. Smith, eds. (1998): Trade, traders and the ancient city, Londres, Nueva York.
- C. Aranegui, ed. (2000): Argantonio Rey de Tartessos, Sevilla.
- S. Celestino y J. Jiménez eds. (2005): El periodo orientalizante, Anejos de AEspA XXXV, Madrid
- Mª L. De la Bandera, E. Ferrer, coord. (2010): El Carambolo. 50 años de un tesoro, Sevilla.
- M. Álvarez, Identidad y etnia en Tartessos, Arqueología espacial 27, 79-111.
- Almagro-Gorbea, M. y Álvarez, J. Mª, (eds.), Hispania, el legado de Roma. Catálogo de la Exposición, Zaragoza, 1998
- Andreu, J.; Cabrero, J. y Rodà, I. (eds.), Hispaniae. Las provincias hispanas en el mundo romano, Documenta 11, ICAC, Tarragona, 2009.
- Arce, J.; Ensoli, S. y La Rocca, E., Hispania romana desde tierra de conquista a provincia del imperio. Catálogo de la Exposición, Madrid, 1997.
- Bendala, M. (coord.), La ciudad hispanorromana. Catálogo de la Exposición , Madrid, 1993.
- Curchin, L., España romana. Conquista y asimilación, Editorial Gredos, Madrid, 1991.